

М. П. Москаленко, Л. П. Міронєць // Природничі науки: Збірник наукових праць / голов. ред. В. І. Шейко. – Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2017. – Випуск 14. – С. 85–88.

ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ ТА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ОДИН ІЗ ШЛЯХІВ ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ

Хмеляр І., Кушнір Л., Онищук Т.

КЗВО «Рівненська медична академія»

E-mail: hmeliar@ukr.net

Зміни, що відбуваються в сучасній освіті, обумовлюють підвищення рівня вимог суспільства до закладів вищої освіти. Враховуючи те, що освітній процес у ЗВО передусім має спрямовуватися на підготовку конкурентно спроможних фахівців, які володіють високими професійними якостями та готові до ефективної діяльності на рівні світових стандартів, здатні жити та працювати в умовах високого динамізму відповідно до сучасного стану розвитку науки. Варто зауважити, що проведене вступне діагностування дає підстави, аби констатувати, що однією з головних проблем ЗВО є низька якість загальноосвітньої підготовки студентів, зокрема в них спостерігається невисока активність і слабка мотивація до освітнього процесу, спричинені різкою зміною змісту та обсягу навчального матеріалу, а також низьким рівнем адаптації студентів-першокурсників до нових умов. Саме це обумовлює завдання, які постають перед викладачами та потребують реалізації: розвиток та самореалізація особистості; задоволення запитів та потреб студента; засвоєння знань, умінь та навичок; формування вміння працювати самостійно; здатність навчатися впродовж усього життя [1; 2; 3;4].

На основі проведеного дедуктивного аналізу педагогічних напрацювань нами зроблено висновок, що сутність диференційованого підходу, передусім, полягає в: обов'язковому врахуванні індивідуальних особливостей студентів; зміні методів навчання в умовах диференційованого та індивідуалізованого навчання;

науковості, систематичності чи послідовності, доступності та свідомості, зв'язку теорії з практикою; створенні оптимальних психолого-педагогічних умов; забезпеченні навчання відповідно до реальних можливостей особистості студента; оптимізації, гуманізації навчання, що сприяють розвитку творчих здібностей, забезпечують максимальну пізнавальну активність [2; 4].

Диференційований підхід у діяльності викладача передбачає збереження, врахування і розвиток індивідуальних особливостей кожного студента, а також розуміння індивідуалізації навчання як планування рівня обов'язкових результатів і на цій основі вищих рівнів оволодіння навчальним матеріалом.

Ураховуючи особливості розвитку пізнавальної та мотиваційної індивідуальності людини, вважаємо, що основу подальшої диференціації й індивідуалізації навчальної підготовки студентів має складати принцип варіативності вибору змісту і форм діяльності студентів. Основними методичними підходами до здійснення диференційованого навчання, на наш погляд, повинні бути: поєднання індивідуальних та колективних методів навчальної роботи; доведення до студентів рівня обов'язкових результатів з предмета; знання обов'язкових вимог допомагає студентам усвідомити власні можливості у досягненні більш високих результатів; орієнтація контролю на визначення рівня навчальних досягнень.

Для диференційованого навчання необхідне створення певного методичного забезпечення. Різний рівень розв'язувальних завдань передбачає варіативність обсягу і змісту навчального матеріалу, особливостей завдань та ступеня самостійності у ході їх виконання. Зауважимо, що не кожен студент може самостійно визначити рівень власної підготовки, тому під час проведення самостійних та перевірочних робіт викладач повинен йому в цьому допомогти.

При складанні завдань та їх розподілі за рівнями ми врахували не лише навченість студентів, а також їхнє відношення до навчання, тому пропонуємо завдання в міру їх ускладнення. Такий підхід дає змогу виявляти прогалини в знаннях, встановлювати причини успіхів чи невдач, вчасно вносити корективи і надавати допомогу в підвищенні навчальних досягнень та формуванні компетентностей. Зважаючи на це,

використовуємо такі види завдань: тести; завдання за зразком; конструювання; виявлення протиріч та суперечностей; встановлення взаємозв'язків між властивостями та будовою речовин; встановлення причинно-наслідкових зв'язків; інтерпретація та розшифрування об'єктів; побудова стратегій; пошук зайвих або недостатніх умов тощо.

Таким чином, у процесі диференціації та індивідуалізації відбувається не просто засвоєння знань, а виокремлення із масиву інформації власного особистісного знання, побудова свого оціночного судження, вироблення індивідуального стилю діяльності та способу самовираження через цю діяльність. При підборі тренувальних вправ та завдань важливо враховувати: рівень навчальних досягнень студентів; ставлення до навчання; використання різних способів навчально-пізнавальної діяльності; внутрішньо- та міжпредметні зв'язки.

Література

1. Бібік Н. М. Індивідуально-диференційований підхід як засіб формування пізнавальних інтересів учнів / Н. М. Бібік // Диференціація навчання на різних ступенях загальної середньої освіти: теорія, практика, перспективи : матер. метод. семінару НАПН України (Київ, 20 листоп. 2008 р.). – К. : Пед. думка, 2009. – 188 с.
2. Корсакова О. К. Диференційований підхід до учнів у навчальному процесі / О. К. Корсакова // Біологія і хімія в школі. – 2001. – №4. – С. 17–20.
3. Романишина Л. М. Диференційований підхід до розробки дидактичних матеріалів із хімії для учнів / Л. М. Романишина, І. М. Хмеляр // Природничо-наукова освіта школярів: реалії та перспективи, матеріали всеукр. науково-практ. конф. (Тернопіль, 17–19 вересня 2003 р.). – Тернопіль : Підручники і посібники, 2003. – С. 63–64.
4. Хмеляр І. М. Дослідницький підхід до організації навчально-виховного процесу в коледжі – умова саморозвитку студента / І. М. Хмеляр // Науковий вісник Чернівецького університету : зб. наук. пр. – Чернівці : Рута, 2012. – Вип. 619. – С. 165–173. – (Серія «Педагогіка та психологія»).